नेपालको संविधान, २०७२ को दफा २७ र सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ को उपदफा ३ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ अनुसार परराष्ट्र मन्त्रालयको देहायबमोजिम सूचना स्वतः प्रकाशन (Proactive Disclosure) गरिएको छ ।

१) परराष्ट्र मन्त्रालयको स्वरूप र प्रकृतिः

आधुनिक नेपालको एकीकरणसँगै राजा पृथ्वीनारायण शाहका पालामा तत्कालिन तिब्बत तथा चीनसँगको वैदेशिक सम्बन्ध सञ्चालनका लागि स्थापित जैसी कोठा नेपालको हालको परराष्ट्र मन्त्रालयको प्रारम्भिक रूप हो । त्यसपछि क्रमशः मुन्सीखाना तथा विदेश विभागका नाममा आफ्ना कार्यहरू सञ्चालन गर्दै आएकोमा वि. सं. २००८ (सन् १९५१) मा परराष्ट्र मन्त्रालयको स्थापना भयो । नेपालको संविधान, २०७२ को राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरूमा नेपालको परराष्ट्र नीति सञ्चालन सम्बन्धमा स्पष्ट मार्गदर्शन भएको छ । हाल यस मन्त्रालयअन्तर्गत १० महाशाखा, २ विभाग, एक सम्पर्क कार्यालय, ३० राजदूतावास, ३ स्थायी नियोग र ७ कन्सुलेट जनरल रहेका छन् । यिनै निकायहरूमार्फत र आफैं यस मन्त्रालयले आफ्नो भूमिका र कार्यहरू सम्पादन गर्दै आएको छ ।

क) महाशाखाहरूः

१. दक्षिण एसिया महाशाखा
२. उत्तरपूर्व एसिया महाशाखा
३. दक्षिणपूर्व एसिया तथा प्रशान्त महाशाखा
४. मध्य एसिया, पश्चिम एसिया तथा अफ्रिका महाशाखा
५. युरोप तथा अमेरिका महाशाखा
६. क्षेत्रीय सङ्गठन महाशाखा
७. संयुक्त राष्ट्रसङ्घ, अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ सङ्गठन तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानून महाशाखा
८. नीति, योजना, विकास कूटनीति तथा विदेशमा रहेका नेपालीसम्बन्धी महाशाखा
९. प्रोटोकल महाशाखा
१०. सामान्य प्रशासन महाशाखा

ख) विभागहरूः

१. राहदानी विभाग
२. कन्सुलर सेवा विभाग

ग) सम्पर्क कार्यालयः

१. वीरगञ्ज

घ) विदेशस्थित कूटनीतिक नियोगहरूः

१. नेपाली राजदूतावासः ३०
२. स्थायी नियोगः ३
३. नेपाली कन्सुलेट जनरलः ७

२) परराष्ट्र मन्त्रालयको काम, कर्तव्य र अधिकार:

नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) (पहिलो संशोधन) नियमावली, २०७४ मा परराष्ट्र मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र देहायबमोजिम उल्लेख भएको छ:

१. नेपालको परराष्ट्र नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र मूल्याङ्कन;
२. विदेशी राष्ट्रहरू तथा संयुक्त राष्ट्रसङ्घलगायतका अन्तर्राष्ट्रिय, क्षेत्रीय सङ्गठनहरूसँगको सम्बन्ध;
३. नेपालस्थित विदेशी नियोगहरूसँग सम्बन्ध, समन्वय एवम् विदेशमा नेपालको कूटनीतिक प्रतिनिधित्व;
४. नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सीमा-सम्बन्ध;
५. विदेशमा नेपालको प्रतिनिधित्व;
६. अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको प्रतिष्ठा अभिवृद्धि;
७. नेपाल तथा अन्य देशका नागरिकको आ-आफ्नो सरकारबाट व्यक्तिमाथिको दाबा;
८. कन्सुलर प्राक्टिस र कन्सुलर सेवा;
९. विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकहरूको अभिलेख तथा तिनीहरूको हक, हित, उद्धार र संरक्षण;
१०. अतिथि सत्कार, शिष्टाचार र ओहदाको प्रमाणपत्र;
११. अधिकारपत्र (क्रेडेन्सियल);
१२. आर्थिक तथा विकास कूटनीति;
१३. विदेशी राज्य र कूटनीतिक प्रतिनिधिको सुविधा तथा उन्मुक्ति;
१४. गैरआवासीय नेपाली;
१५. परराष्ट्र मामिला सम्बन्धमा प्रदेशहरूसँग सम्पर्क र समन्वय;
१६. कूटनीतिक आचारसंहिता;
१७. अन्तर्राष्ट्रिय तहमा जनस्तरीय एवम् गैरसरकारी संस्थास्तरीय सम्बन्धको विकास;
१८. राहदानी, विदेशमा दिइने भिसा;
१९. कूटनीतिक तहमा हुने वार्ता, सम्झौता र सन्धि;
२०. विषयगत मन्त्रालयबाट हुने वार्ता, सम्झौता, सन्धि, समझदारीमा सहमति र समन्वय;
२१. मन्त्रालयसम्बन्धी सार्वजनिक संस्थान, प्राधिकरण, समिति, प्रतिष्ठान, कम्पनी आदिको सञ्चालन र नियमन;
२२. नेपाल परराष्ट्र सेवाको सञ्चालन ।

३) परराष्ट्र मन्त्रालयमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्यविवरण:

सङ्गठन संरचना:

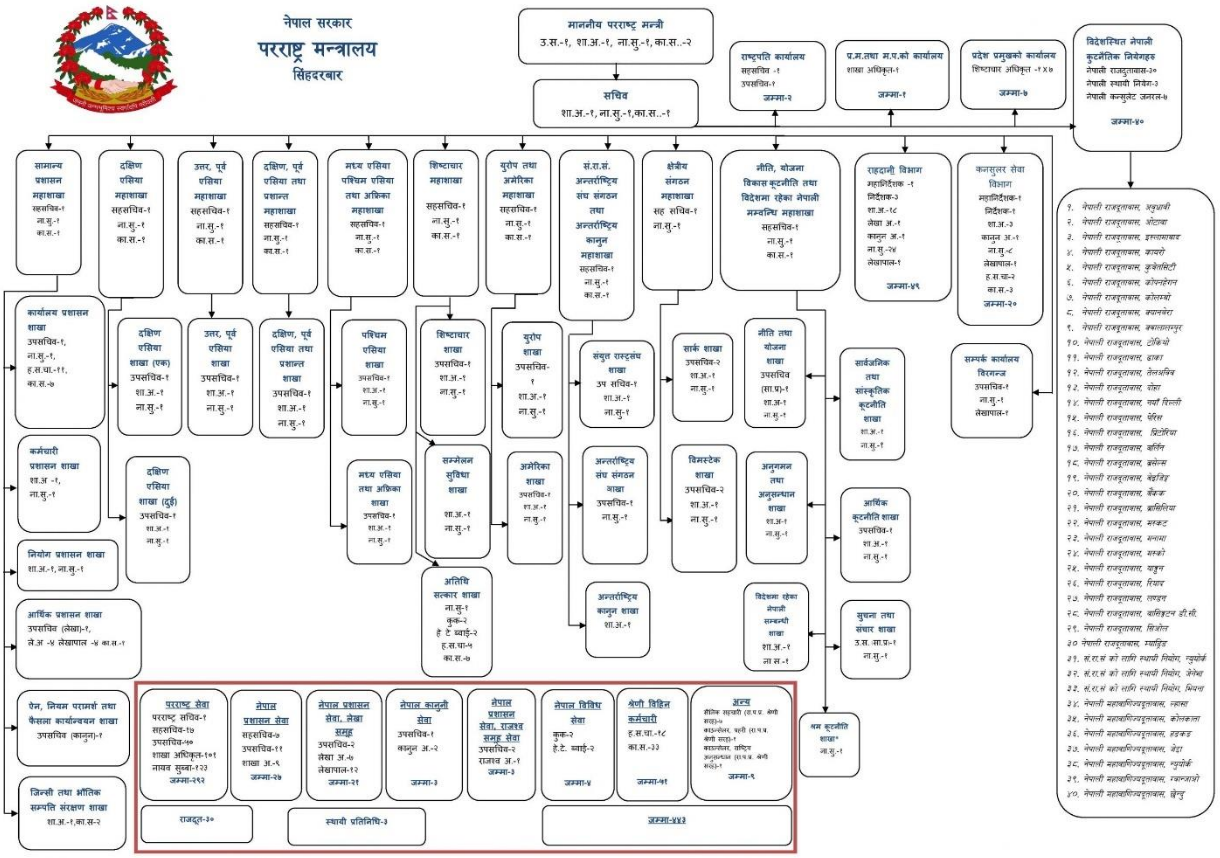

कार्यविवरण:

क) परराष्ट्र मन्त्रीको सचिवालयको कार्यविवरण:

१. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयबाट प्राप्त हुन आएका मन्त्रिपरिषद्का प्रस्ताव तथा निर्णयहरू व्यवस्थित गरी माननीय मन्त्रीज्यूसमक्ष पेश गर्ने ।

२. सचिवबाट माननीय मन्त्रीज्यूसमक्ष पेश हने फाइलहरू व्यवस्थित गरी माननीय मन्त्रीज्यूसमक्ष पेश गर्ने ।

३. माननीय मन्त्रीज्यूको दैनिक कार्यक्रम तयारी गर्नुको साथै कार्यालयमा हुने बैठकहरूको अग्रिम तयारी गर्ने ।

४. माननीय मन्त्रीज्यू उपस्थित हुनुपर्ने सभा, सम्मेलन, बैठक, गोष्ठी, कार्यशालाको टिपोट बनाई मिति, समयसहितको विवरण जानकारी गराउने र निर्धारित मिति र समयमा पुनःस्मरण गराउने व्यवस्था गर्ने ।

५. माननीय मन्त्रीज्यूलाई भेटघाट गर्न आउनुहुने राजदूत, नियोगप्रमुख, विदेशी राजदूत तथा विभिन्न निकायहरूका प्रतिनिधि तथा पदाधिकारीहरूलाई भेटघाटको कार्यक्रम मिलाउने ।

६. माननीय मन्त्रीज्यूको कार्यकक्षमा भएको बैठकको माइन्यूट तयार गर्ने र भएको निर्णय कार्यान्वयनका लागि जानकारी गराउने ।

७. निर्दिष्ट अन्य कार्य गर्ने ।

ख) परराष्ट्र सचिवको कार्यालयको कार्यविवरण:

१. कार्यविभाजन नियमावलीअनुसार मन्त्रालयसम्बन्धी कार्यहरू सम्पादन गर्न आवश्यक नीति, नियम, योजनाहरू तर्जुमा गरी रायसाथ नेपाल सरकारमा सुझाव पेश गर्ने ।

२. नेपाल सरकारबाट स्वीकृत परराष्ट्र नीति, नियम, योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने र अनुगमन गर्ने ।

३. काठमाडौंस्थित विदेशी राजदूत तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घसंस्थाका आवासीय प्रतिनिधिहरूसँगको निरन्तर सम्पर्कबाट द्विपक्षीय एवम् बहुपक्षीय सम्बन्ध विस्तार गर्ने, गराउने ।

४. विदेशी कूटनीतिक नियोग तथा नेपालस्थित अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घसंस्थालाई पर्ने कठिनाइहरूको निवारण गर्ने, गराउने ।

५. नेपाल सरकारको निर्णयको लागि विभागीय मन्त्रीबाट स्वीकृत विभिन्न विषयसम्बन्धी प्रस्ताव निर्णयार्थ मन्त्रिपरिषद्मा पेश गर्ने ।

६. नेपाल सरकारका विभिन्न मन्त्रालयहरू, सङ्घसंस्थाहरू र परराष्ट्र मन्त्रालयबीच समन्वय गर्ने ।

७. सुशासन ऐन, कानुन र नियमावलीअनुसार तोकिएका कार्यहरू सम्पादन गर्ने ।

८. माननीय परराष्ट्रमन्त्रीबाट अधिकार प्रत्यायोजन भएबमोजिम गर्नुपर्ने कार्यहरू सम्पन्न गर्ने ।

९. मन्त्रालयको दैनिक प्रशासन सञ्चालन गर्ने, गराउने ।

१०. मातहतका पदाधिकारीहरूलाई आवश्यक निर्देशन एवम् सुपरिवेक्षण गर्ने ।

११. नेपाल सरकारले लगाएका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

ग) महाशाखाहरूको कार्यविवरण:

१. सामान्य प्रशासन महाशाखा

१. नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४ मा उल्लेख भएबमोजिम नेपाल परराष्ट्र सेवाको सञ्चालन गर्ने ।

२. विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूमा खटिई जाने राजदूतलगायतका पदाधिकारीहरूको नियुक्ति, काज, बिदा, कार्यविवरण, कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनलगायतका कार्य गर्ने ।

३. मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा रिक्त पदमा पदपूर्ति, सरुवा (आन्तरिक तथा विदेशस्थित नेपाली कूटनीतिक नियोगहरूमा समेत), बढुवा, काज, बिदा, निवृत्तिभरण, विभागीय कारबाही, अवकाश तथा सेवाका अन्य शर्तसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

४. कर्मचारीको गुनासो व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने ।

५. मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूबीच समन्वय, कार्यसम्पादनको मूल्याङ्कन र सुपरीवेक्षण गर्ने ।

६. मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको कार्यसम्पादनमा चुस्तता, व्यवस्थित जनसम्पर्क तथा सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिताको माध्यमबाट सुशासन कायम गर्ने ।

७. कर्मचारीको कार्यक्षमता अभिवृद्धिको लागि सेवाकालीन र वैदेशिक तालीमको पहिचान गरी आवश्यक तालीम उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्ने।

८. परराष्ट्र सेवा सञ्चालनसम्बन्धी योजना, नीति, ऐन, नियम र कार्यक्रमहरूको तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने।

९. कर्मचारीको व्यक्तिगत अभिलेख अद्यावधिक गर्ने।

१०. मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको मौजुदा सङ्गठन संरचना, दरबन्दी, कार्यबोझबीच सन्तुलन कायम गर्न समयसमयमा सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण (Organization and Management Survey) गर्ने ।

११. मन्त्रालयको समग्र कामको प्रतिवेदन तयार गर्ने र आवश्यकताअनुसार विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूलाई उपलब्ध गराउने ।

१२. राष्ट्रिय दृष्टिकोणले महत्त्वपूर्ण राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक एवम् अन्य गतिविधिहरूबारे सूचना सङ्कलन र सम्पादन गरी विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूलाई पृष्ठपोषण गर्ने ।

१३. कूटनीतिक थैली, डिप्लोम्याटिक कार्गो आदि प्राप्ति र चलानीसम्बन्धी सम्पूर्ण कार्य गर्ने ।

१४. विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूको सम्पत्ति खरिदसम्बन्धी दीर्घकालीन योजना बनाउने ।

१५. वार्षिक रूपमा नेपाली नियोगहरूको सम्पत्ति खरिद गर्ने ।

१६. मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको चल-अचल सम्पत्ति खरिद, संरक्षण, संवर्द्धन र अभिलेख व्यवस्थापनको कार्य गर्ने/गराउने ।

१७. जिन्सी व्यवस्थापन र निरीक्षणसम्बन्धी कार्य गर्ने ।

१८. मन्त्रालयको वेबसाइट तथा इन्टरनेट सुचारू तवरले सञ्चालनको व्यवस्था मिलाउने ।

१९. मन्त्रालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगका लागि वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्ने र रकम निकासाको व्यवस्था तथा अन्य आर्थिक विवरण तयार गरी केन्द्रीय लेखा राख्ने कार्य गर्ने ।

२०. मन्त्रालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगको आन्तरिक तथा अन्तिम लेखापरीक्षण गर्ने र बेरुजु लगत तयार पार्ने ।

२१. कर्मचारीको पेश्की, बेरुजुका साथै मन्त्रालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगको बेरुजुसमेत फछ्र्यौट वा असुल उपर गर्ने गराउने ।

२२. आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी ऐन, नियम तथा लेखा राख्ने सम्बन्धमा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूलाई आवश्यक निर्देशन एवम् सल्लाह दिने ।

२३. कर्मचारी प्रशासन, नियोग प्रशासन र आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने ।

२४. सेवाका लागि आवश्यक जनशक्तिको अनुमान, वृत्तिविकासका कार्यहरू गर्ने ।

२५. सेवाका लागि जनशक्तिलाई आवश्यक अध्ययन, तालीम, वैदेशिक भाषा तालीम गराउने ।

२६. सेवाका लागि आवश्यक तालीमका लागि अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग जुटाउने ।

२७. अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगको फोकल प्वाइन्टको रूपमा कार्य गर्ने । राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रसँग सम्बन्धित विषयमा फोकल प्वाइन्टको रूपमा कार्य गर्ने ।

२८. हेलो सरकार तथा सूचना अधिकारीसम्बन्धी कार्य ।

२९. अड्डा अदालतमा परराष्ट्र मन्त्रालयविरुद्ध परेका मुद्दाहरूको नेपाल सरकारका तर्फबाट प्रतिरक्षा ।

३०. सार्वजनिक खरिद ऐन एवम् नियमावलीबमोजिम मन्त्रालय एवम् नियोगलाई नियमित रूपमा मालसामान, वस्तु आपूर्ति तथा वितरण।

३१. मन्त्रालयको टेलिफोन, फ्याक्स, इमेल, वेबसाइटको व्यवस्थापन र सञ्चालन गर्ने ।

३२. अन्य महाशाखाहरूलाई नतोकिएको कार्य गर्ने ।

२. दक्षिण एसिया महाशाखा

१. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका मुलुकहरूसँगको द्विपक्षीय राजनीतिक तथा कूटनीतिक सम्बन्ध विस्तार एवम् सुदृढीकरणसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

२. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तगर्तका मुलुकहरूसँगको आर्थिक, प्राविधिक, साँस्कृतिक र सामाजिक सहयोगसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

३. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देश र नेपालबीचको द्विपक्षीय सम्बन्धका बारेमा विवरण अद्यावधिक गर्ने।

४. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूको देशगत परिचय (Country Brief), द्विपक्षीय सम्बन्ध (Bilateral Relations) र तुलनात्मक तथ्याङ्कतालिका (Comparative Fact Sheet) तथा ती देशहरूमा घटेका महत्त्वपूर्ण घटनाहरूको नियमित अनुगमन गरी विश्लेषणसहित प्रतिवेदन तयार पार्ने कार्य गर्ने ।

५. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका विषयमा आवश्यकतानुसार भाषण, वक्तव्य, प्रेस विज्ञप्ति, वार्ताका बुँदाहरू (Talking Points), वार्ताको अभिलेख (Records of Talks) लगायतका दस्ताबेज तयार गर्ने ।

६. महाशाखाअन्तर्गतका मुलुकहरूसँगको द्विपक्षीय व्यापार, संयुक्त लगानी र पारवहनसम्बन्धी आवश्यक कार्य सम्पादन गर्ने ।

७. महाशाखाअन्तर्गतका देशसँगको सम्बन्धका विविध आयामहरूलाई व्यवस्थित गर्न गठन गरिएका द्विपक्षीय परामर्श संयन्त्र (Bilateral Consultative Mechanisms) सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

८. बदलिँदो विश्व परिवेशमा नेपालले अख्तियार गर्नुपर्ने भारत नीतिको निर्माण, सञ्चालन तथा कार्यान्वयनका लागि अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्ने ।

९. नेपाल-भारत सम्बन्ध विस्तार एवम् सुदृढीकरणका लागि सम्बन्धित सङ्घसंस्था, स्वदेशी तथा विदेशी बुद्धिजीवी तथा चिन्तन-समूह (Think Tank) हरूसँगको अन्तरक्रिया गराउने ।

१०. नेपालको आर्थिक विकासका लागि महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूसँग वैदेशिक रोजगार, व्यापार, वैदेशिक लगानी, पर्यटनजस्ता उच्च प्रतिफलयुक्त क्षेत्रहरू पहिल्याउने र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने द्विपक्षीय, क्षेत्रीय तथा बहुपक्षीय सन्धि, सम्झौता र समझदारीसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

११. आफ्नो कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशमा रहेका नेपाली नियोगहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको छविलाई अभिवृद्धि गर्ने तथा नेपालको हित प्रवर्द्धनको वातावरण सिर्जना गर्ने ।

१२. नेपाल सरकारका मन्त्रालयहरूबाट महाशाखा सम्बन्धित मुलुकहरू तथा निकायसँग हुने कार्यको समन्वय गर्ने ।

१३. नेपाल-भारत सीमानासम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

१४. उच्चस्तरीय तथा सरकारीस्तरमा हुने भ्रमणका आदानप्रदानसम्बन्धी कार्यहरू सञ्चालन र सम्पादन गर्ने।

१५. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका मुलुकहरूसँगको नेपालको परराष्ट्र नीति र कूटनीतिक सम्बन्ध एवम् कूटनीतिक उन्मुक्तिका विषयमा नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूलाई आवश्यक परामर्श दिने ।

१६. लाइसेन्स तथा अनुमतिपत्र (Permit) सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

१७. महाशाखाअन्तर्गतका नेपाली नियोगहरूलाई आवश्यकता अनुरूप निर्देशन, सुझाव, सहयोग र सूचना उपलब्ध गराउने कार्य ।

१८. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत पर्ने नेपालमा राजदूतावास/नियोग नरहेका मुलुकका राजदूतावास/ कूटनीतिक नियोग नेपालमा स्थापना गर्न प्रयत्न गर्ने ।

१९. महाशाखाका कार्यक्षेत्रअन्तर्गत पर्ने नेपाली राजदूतावास/नियोग नभएका मुलुकहरूमा नेपाली राजदूतावास/ नियोग स्थापना गर्न पहल गर्ने ।

२०. महाशाखाअन्तर्गतका मुलुकहरूसँग जनस्तरको सम्बन्ध विकाससम्बन्धी कार्य गर्ने ।
२१. नेपाल, भारत हुँदै तेस्रो देशसम्म पहुँचका लागि पारवहन स्थापनासम्बन्धी कार्य गर्ने ।
२२. नेपाल-भारत ऊर्जासम्बन्धी कार्य गर्ने ।

३. उत्तरपूर्व एसिया महाशाखा

१. नेपालको निकट छिमेकी मित्रराष्ट्र चीन तथा महत्त्वपूर्ण द्विपक्षीय सहयोग गर्ने मित्रराष्ट्र जापानसँग सदियौँदेखि रहिआएको असल छिमेकीपनका साथै सहयोगात्मक र सौहार्दपूर्ण सम्बन्धलाई अझ प्रगाढ बनाउन प्रयत्न गर्ने।
२. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका मुलुकहरू (चीन, जापान, प्रजातान्त्रिक जनगणतन्त्र कोरिया, गणतन्त्र कोरिया र मङ्गोलिया) सँगको द्विपक्षीय राजनीतिक तथा कूटनीतिक सम्बन्धसम्बन्धी कार्य गर्ने।
३. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका राष्ट्रहरूसँग नेपालको परराष्ट्र नीतिको तर्जुमा तथा कार्यान्वयनसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
४. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका मुलुकहरूसँगको नेपालको परराष्ट्र र कूटनीतिक सम्बन्ध एवम् कूटनीतिक उन्मुक्तिका विषयमा नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूलाई आवश्यक परामर्श दिने ।
५. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूको देशगत परिचय (Country Brief), द्विपक्षीय सम्बन्ध (Bilateral Relations) र तुलनात्मक तथ्याङ्कतालिका (Comparative Fact Sheet) तथा ती देशहरूमा घटेका महत्त्वपूर्ण घटनाहरूको नियमित अनुगमन गरी विश्लेषणसहित प्रतिवेदन तयार पार्ने ।
६. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका विषयमा भाषण, वक्तव्य, प्रेस विज्ञप्ति, वार्ताका बुँदाहरू (Talking Points) र वार्ताको अभिलेख (Records of Talks) लगायतका दस्तावेज तयार गर्ने ।
७. आफ्नो कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशमा रहेका नेपाली नियोगहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको छविलाई अभिवृद्धि गर्ने तथा नेपालको हित प्रवर्द्धनको वातावरण सिर्जना गर्ने ।
८. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूसँगको आर्थिक, प्राविधिक, सांस्कृतिक र सामाजिक सहयोगसम्बन्धी कार्य गर्ने ।
९. नेपालले अख्तियार गर्दै आएको एक चीन नीतिलाई सरकारका प्रत्येक तहमा यथोचित रूपमा कार्यान्वयन गराउनका लागि सञ्चार तथा समन्वयसम्बन्धी कार्य गर्ने ।
१०. बदलिँदो विश्व परिवेशमा नेपालले अख्तियार गर्नुपर्ने चीन नीतिको निर्माण तथा कार्यान्वयनका लागि अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्ने ।
११. नेपाल-चीन सम्बन्ध विस्तार एवम् सुदृढीकरणका लागि सम्बन्धित सङ्घसंस्था, स्वदेशी तथा विदेशी बुद्धिजीवी तथा बौद्धिकवर्ग (Think Tank) हरूसँगको अन्तरक्रिया गराउने ।
१२. नेपाल र महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तगर्तका देशहरूबीच उच्चस्तरीय भ्रमणको आदानप्रदानलाई नियमित र व्यवस्थित गरी राष्ट्रिय हितमा प्रयोग गर्ने ।
१३. नेपाल सरकारका मन्त्रालयहरूबाट महाशाखा सम्बन्धित मुलुकहरू तथा निकायसँग सम्बन्धित कार्यहरूको समन्वय गर्ने।
१४. नेपाल र चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतबीचको ऐतिहासिक सम्बन्धलाई थप मजबुत बनाउन प्रयत्न गर्ने।
१५. नेपाल र चीनबीचको सीमा व्यवस्थापन (Border Management) र सीमा सुरक्षा (Border Security Management) लाई थप व्यवस्थित गर्ने ।
१६. सीमाका बासिन्दाको आर्थिक र सामाजिक स्तर सुधार गर्न आवश्यक पहल गर्ने ।

१७. चीन, हङकङ तथा मकाओमा रहेका नेपालीहरूको हकहित संरक्षणका सम्बन्धमा सम्बन्धित नियोगसँग आवश्यक समन्वय गर्ने ।

१८. चीनका विशेष प्रशासकीय क्षेत्रहरू हङकङ र मकाओ तथा नेपाली श्रमशक्तिका लागि आकर्षक रोजगारीको बजारको रूपमा रहेको गणतन्त्र कोरियामा थप रोजगारीका अवसरहरू पहिल्याउन प्रयत्न गर्ने।

१९. चीनको आर्थिक विकासका साथै अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धमा यसले खेल्ने भूमिकालाई अध्ययन अनुसन्धान गरी अद्यावधिक प्रतिवेदन तयार गर्ने ।

२०. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूसँग स्थापित/स्थापना हुने द्विपक्षीय संयन्त्रसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।

२१. नेपालको आर्थिक विकासका लागि महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूसँग वैदेशिक रोजगार, व्यापार, वैदेशिक लगानी, पर्यटनजस्ता उच्च प्रतिफलका क्षेत्र पहिल्याउने र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सन्धि, सम्झौता र समझदारीसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

२२. महाशाखाअन्तर्गतका मुलुकहरूबाट नेपाललाई उपलब्ध हुने विभिन्न छात्रवृत्ति, तालीम जस्ता अवसरहरू प्राप्त गरी नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूमा पठाउने र त्यस्ता अवसरहरूको समुचित उपयोगको व्यवस्था मिलाउने कार्य गर्ने ।

२३. महाशाखाअन्तर्गतका नियोगहरूले आफ्नो कार्यक्षेत्रमा बसोबास गर्ने, कामकाज गर्ने नेपालीहरूको हकहित र कल्याण अभिवृद्धि गर्ने कार्यहरू गर्ने ।

२४. नेपाल र महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूबीच जनस्तरको सम्बन्ध अभिवृद्धि गर्ने कार्यहरू गर्ने ।

२५. नेपालमा राजदूतावास/नियोग नरहेका महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूका राजदूतावास/कूटनीतिक नियोग नेपालमा स्थापना गर्न पहल गर्ने ।

२६. नेपाली राजदूतावास/कूटनीतिक नियोग नभएका महाशाखाका कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूमा नेपाली राजदूतावास/कूटनीतिक नियोग स्थापना गराउन पहल गर्ने ।

२७. महाशाखाअन्तर्गत रहेका नेपाली नियोगहरूलाई आवश्यकताअनुरूप निर्देशन, सुझाव, सहयोग र सूचना उपलब्ध गराउने कार्य गर्ने ।

२८. महाशाखाअन्तर्गतका मुलुकहरूबाट नेपाल भ्रमणमा आउनुहुने विशिष्ट पाहुना तथा सम्बन्धित देशका राजदूतहरूको नेपालका विशिष्ट व्यक्तित्व (सम्माननीय राष्ट्रपति, सम्माननीय प्रधानमन्त्री तथा माननीय मन्त्रीहरू) सँगको औपचारिक भेटमा सहभागी हुने ।

४. दक्षिणपूर्व एसिया तथा प्रशान्त महाशाखा

१. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका दक्षिणपूर्व एसियाका मुलुकहरू (कम्बोडिया, सिङ्गापुर, भियतनाम, मलेसिया, म्यान्मार, लाओस र थाइल्याण्ड) र प्रशान्त क्षेत्रका मुलुकहरू (अष्ट्रेलिया, न्युजिल्याण्ड र अन्य साना देशहरू) सँगको द्विपक्षीय राजनीतिक तथा कूटनीतिक सम्बन्ध विस्तार एवम् सुदृढीकरणसम्बन्धी कार्य गर्ने।

२. नेपालको विकास प्रक्रियाका साझेदार राष्ट्रहरू (अष्ट्रेलिया, न्युजिल्याण्ड आदि) सँग द्विपक्षीय संयन्त्रहरू निर्माण गरी राष्ट्रिय हितको प्रवर्द्धनलाई सुनिश्चित गर्ने ।

३. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका राष्ट्रहरूसँग नेपालको परराष्ट्र नीति तर्जुमा एवम् कार्यान्वयनसम्बन्धी कार्य गर्ने ।

४. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका मुलुकहरूसँगको नेपालको परराष्ट्र र कूटनीतिक सम्बन्ध एवम् कूटनीतिक उन्मुक्तिका विषयमा नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायहरूलाई आवश्यक परामर्श दिने ।
५. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका मुलुकहरूको परराष्ट्र नीति र कूटनीतिक उन्मुक्तिका विषयमा नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूलाई आवश्यक परामर्श दिने ।
६. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूको देशगत परिचय (Country Brief), द्विपक्षीय सम्बन्ध (Bilateral Relations), तुलनात्मक तथ्याङ्कतालिका (Comparative Fact Sheet) तथा ती देशहरूमा घटेका महत्त्वपूर्ण घटनाहरूको नियमित अनुगमन गरी विश्लेषणसहित प्रतिवेदन तयार पार्ने ।
७. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका विषयमा भाषण, वक्तव्य, प्रेस विज्ञप्ति, वार्ताका बुँदा (Talking Points), वार्ताको अभिलेख (Records of Talks) लगायतका दस्तावेज तयार गर्ने ।
८. आफ्नो कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशमा रहेका नेपाली नियोगहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी नेपालको छविलाई अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा अभिवृद्धि गर्ने तथा नेपालको हित प्रवर्द्धनको वातावरण सिर्जना गर्ने ।
९. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूसँगको आर्थिक, प्राविधिक, साँस्कृतिक र सामाजिक सहयोगसम्बन्धी कार्य गर्ने।
१०. नेपाल र महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तगर्तका देशहरूबीच उच्चस्तरीय भ्रमणको आदानप्रदानलाई नियमित र व्यवस्थित गरी राष्ट्रिय हितमा प्रयोग गर्ने ।
११. नेपाल सरकारका मन्त्रालयहरूबाट महाशाखा सम्बन्धित मुलुकहरू तथा निकायसँग भएको कामको समन्वय गर्ने ।
१२. महाशाखाको कार्यक्षेत्रका देशहरूसँग स्थापित/स्थापना हुने द्विपक्षीय संयन्त्रसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
१३. नेपालको आर्थिक विकासका लागि महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूसँग वैदेशिक रोजगार, व्यापार, वैदेशिक लगानी, पर्यटनजस्ता उच्च प्रतिफलका क्षेत्र पहिल्याउने र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सन्धि, सम्झौता र समझदारी गर्ने एवम् अल्पकालीन, दीर्घकालीन रणनीति तयार गर्नेसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।
१४. महाशाखाअन्तर्गतका मुलुकहरूबाट नेपाललाई उपलब्ध हुने छात्रवृत्ति, तालीमजस्ता अवसरहरू प्राप्त गरी नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूमा पठाउने र त्यस्ता अवसरहरूको समुचित उपयोगको व्यवस्था मिलाउने कार्य ।
१५. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूमा बसोबास एवम् कामकाज गर्ने नेपालीहरूको हकहित र कल्याण अभिवृद्धिसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।
१६. महाशाखाको कार्यक्षेत्रभित्र पर्ने मुलुकहरूको नेपालमा रहेका राजदूतावासहरूसँग निकट सम्पर्कमा रही आपसी हितका विषयमा सहजीकरण र समन्वय गर्ने ।
१७. नेपालमा राजदूतावास, कूटनीतिक नियोग नरहेका महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूका राजदूतावास, कूटनीतिक नियोग नेपालमा स्थापना गर्न प्रयत्न गर्ने ।
१८. नेपाली राजदूतावास/नियोग नभएका महाशाखाका कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूमा नेपाली राजदूतावास/नियोग स्थापना गर्न पहल गर्ने ।
१९. महाशाखाअन्तर्गत रहेका नेपाली कूटनीतिक नियोगहरूलाई आवश्यकताअनुरूप निर्देशन, सुझाव, सहयोग र सूचना उपलब्ध गराउने ।

५. मध्य एसिया, पश्चिम एसिया तथा अफ्रिका महाशाखा

१. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका राष्ट्रहरूसँग नेपालको परराष्ट्र नीति तर्जुमा, सफल सञ्चालन तथा कार्यान्वयनसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

२. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूको परराष्ट्र नीतिका बारेमा अवधारणापत्र तयार गर्ने र अद्यावधिक गर्ने ।

३. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूको देशगत परिचय (Country Brief), द्विपक्षीय सम्बन्ध (Bilateral Relations) र तुलनात्मक तथ्याङ्कतालिका (Comparative Fact Sheet) तथा ती देशहरूमा घटेका महत्त्वपूर्ण घटनाहरूको नियमित अनुगमन गरी विश्लेषणसहित प्रतिवेदन तयार पार्ने ।

४. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका विषयमा भाषण, वक्तव्य, प्रेस विज्ञप्ति, वार्ताका बुँदाहरू (Talking Points), वार्ताको अभिलेख (Records of Talks) लगायतका दस्तावेज तयार गर्ने ।

५. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका मुलुकहरूसँगको नेपालको परराष्ट्र नीति र कूटनीतिक सम्बन्ध एवम् उन्मुक्तिका विषयमा नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायहरूलाई आवश्यक परामर्श उपलब्ध गराउने ।

६. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देश र नेपालबीचको द्विपक्षीय सम्बन्धका बारेमा विवरण अद्यावधिक गर्ने ।

७. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूमा घटेका महत्त्वपूर्ण घटना र विकसित घटनाक्रमहरूको नियमित अनुगमन गर्नुको साथै विश्लेषणात्मक अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने ।

८. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रही नेपालसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना नभएका मुलुकहरूसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापनाको पहल गर्ने ।

९. उच्चस्तरीय तथा सरकारीस्तरमा हुने भ्रमण आदानप्रदानसम्बन्धी कार्य गर्ने ।

१०. वैदेशिक रोजगारीको अभिवृद्धि गर्ने र तत्सम्बन्धमा पर्ने समस्या निराकरणका लागि विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू, नेपालस्थित विदेशी कूटनीतिक नियोगहरू र अन्य सरोकारवाला निकायहरूसँग निरन्तर समन्वय गर्ने ।

११. आफ्नो कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशमा रहेका नेपाली नियोगहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको छविलाई अभिवृद्धि गर्ने तथा नेपालको हित प्रवर्द्धनको वातावरण सिर्जना गर्ने ।

१२. नेपालको आर्थिक विकासका लागि महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूसँग वैदेशिक रोजगार, व्यापार, वैदेशिक लगानी, पर्यटनजस्ता आर्थिक कूटनीतिका उच्च प्रतिफल भएका क्षेत्रहरू पहिल्याउने र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सन्धि, सम्झौता र समझदारीसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

१३. नेपालमा राजदूतावास/नियोग नरहेका महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूका राजदूतावास, कूटनीतिक नियोग नेपालमा स्थापना गर्न प्रयत्न गर्ने ।

१४. नेपाली राजदूतावास/नियोग नभएका महाशाखाका कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूमा नेपाली राजदूतावास/नियोग स्थापना गर्न पहल गर्ने ।

१५. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूमा नेपाली विद्यार्थीहरूलाई अध्ययनको अवसर उपलब्ध गराउन प्रयास गर्ने ।

१६. महाशाखाको कार्यक्षेत्रमा बसोबास एवम् कामकाज गर्ने नेपालीहरूको हकहित र कल्याण अभिवृद्धिसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

१७. नेपाल र महाशाखाको कार्यक्षेत्रका देशहरूबीच जनस्तरको सम्बन्ध अभिवृद्धि गर्ने कार्यहरू सम्पादन गर्ने ।

१८. नेपाल सरकारले समयसमयमा निर्णय वा निर्देशन गरेका अन्य कार्यहरू सम्पादन गर्ने ।

६. शिष्टाचार महाशाखा

१. नेपाली राजदूतहरू र सैनिक सहचारीहरूको नियुक्तिको लागि सम्बन्धित मुलुकहरूबाट सहमति प्राप्त गर्न कूटनीतिक पत्राचार गर्ने, नवनियुक्त राजदूतहरूको ओहदाको प्रमाणपत्र तयार गर्ने एवम् नेपालका लागि विदेशी राजदूतहरू र सैनिक सहचारीहरू नियुक्त गर्न मित्रराष्ट्रहरूले गरेको प्रस्तावमा नेपाल सरकारको तर्फबाट सहमति प्रदान गर्ने ।

२. नेपालका लागि राजदूत नियुक्त कूटनीतिज्ञहरूलाई राष्ट्रपतिसमक्ष ओहदाको प्रमाणपत्र पेश गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

३. मित्रराष्ट्रहरूको राष्ट्रिय दिवसको उपलक्ष्यमा नेपालका राष्ट्रप्रमुख र सरकारप्रमुखहरूको तर्फबाट बधाई तथा शुभकामना सन्देशहरू पठाउने; सोही अवसरमा आयोजना हुने स्वागत समारोहमा नेपाल सरकारको तर्फबाट प्रमुख अतिथिको उपस्थिति सुनिश्चित गराई उपस्थितिका समयमा सहजकर्ताको काम गर्ने ।

४. नेपालका अति विशिष्ट एवम् विशिष्ट पदाधिकारीलाई प्राप्त हुने र उहाँहरूले आ-आफ्ना समकक्षीलाई पठाउनुहुने चिठ्ठीपत्र, सन्देश र शुभकामनाहरू दुवैतर्फका उच्च गन्तव्य स्थानहरूमा सम्प्रेषण गर्ने ।

५. विदेशी राष्ट्रहरूसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापनासम्बन्धी कार्य गर्ने ।

६. विदेशी मित्रराष्ट्रले नेपालमा अवैतनिक वाणिज्यदूत नियुक्त गर्न गरेको प्रस्तावमा स्वीकृति प्रदान गर्न आवश्यक तयारी पूरा गरी नेपाल सरकारको तर्फबाट सहमति प्रदान गर्ने एवम् नियुक्तिपत्र (Letter of Commission) प्राप्त भएपछि स्वीकृतिपत्र (Exequatur) जारी गर्ने र नेपाल सरकारले विदेशस्थित विभिन्न मुलुक र शहरका लागि नियुक्त गर्ने अवैतनिक वाणिज्यदूत/ महावाणिज्यदूतको लागि सम्बन्धित मुलुकबाट सहमति प्राप्त गरी नियुक्तिपत्र (Letter of Commission) तयार गरी पठाउने ।

७. नेपालमा रहेका विदेशी कूटनीतिक नियोगहरू र अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घसंस्थाहरूको विवरण र विदेशमा रहेका नेपाली नियोगहरूको विवरण अद्यावधिक गरी हरेक वर्ष डिप्लोमेटिक लिस्ट प्रकाशन गर्ने; विदेशी नियोग र पदाधिकारीहरू एवम् आश्रित परिवारका सदस्यहरूको लागि नेपालमा सुरक्षा व्यवस्था मिलाउन नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्ने, शिष्टाचार अभ्यास र कन्सुलर सम्बन्धसम्बन्धी आवश्यक विवरण संलग्न गरी नेपाल सरकारको शिष्टाचार एवम् कन्सुलर पुस्तिका (Protocol and Consular Handbook) प्रकाशन र अध्यावधिक गर्ने एवम् कूटनीतिक आचारसंहिताको पालनासम्बन्धी काम गर्ने ।

८. नेपालका राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री एवम् परराष्ट्रमन्त्रीले मित्रराष्ट्रहरू र क्षेत्रीय एवम् अन्तर्राष्ट्रिय सङ्गठनहरूको औपचारिक कामको सिलसिलामा विदेश भ्रमण गर्नुहुँदा एवम् उहाँहरूका समकक्षी र अन्य पदाधिकारीहरूले नेपालको औपचारिक भ्रमण गर्नुहुँदा नेपाल सरकारबाट कार्यक्रम स्वीकृत गराउने, भ्रमणका कार्यक्रमहरू तयार गरी कार्यक्रम पुस्तिका तयार गर्ने; स्वागत समारोह र आवास, खानपिन, यातायातको सुविधा, औपचारिक भोजहरू र उपहारलगायतका शिष्टाचार एवम् आतिथ्यता कूटनीतिक प्रचलनबमोजिम हुने व्यवस्था सुनिश्चित गराउने र नेपालमा हुने भ्रमणका लागि नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्ने ।

९. विशिष्ट विदेशी पदाधिकारीहरूको प्रयोगको लागि अन्तर्राष्ट्रिय एवम् आन्तरिक विमानस्थल कार्यालयहरूमा विशिष्ट कक्ष उपलब्ध गराउने ।

१०. नेपालको औपचारिक भ्रमणमा आउने विशिष्ट विदेशी पदाधिकारीको लागि सुरक्षा प्रदान गर्न गृह मन्त्रालयलाई र दिवाभोज, रात्रिभोज आयोजना गर्न र अन्य कार्यक्रमहरू आयोजना गर्न नेपाल सरकारका सम्बन्धित मन्त्रालय वा अन्य निकायलाई सहयोग र सल्लाह प्रदान गर्ने ।

११. नेपालमा आयोजना हुने द्विपक्षीय, क्षेत्रीय तथा बहुपक्षीय सभा, सम्मेलन, सेमिनार र बैठकको तयारी, सम्मेलन एवम् वार्तास्थलको सजावट र अन्य व्यवस्था मिलाउने; सम्मेलनका लागि आवश्यक सामग्री, यान्त्रिक एवम् विद्युतीय उपकरण एवम् मसलन्दको व्यवस्था गर्ने; सम्मेलन सचिवालयको व्यवस्था गर्ने, सहभागीहरूको लागि परिचयपत्र, प्रवेशपत्र तथा सुरक्षा कार्ड जारी गर्ने; कार्यक्रम पुस्तिका प्रकाशन गर्ने, पुनः प्रयोग हुनसक्ने सामग्रीहरूको उचित भण्डारण गरी कार्यक्रमको समेत अभिलेख राख्ने लगायत तत्सम्बन्धी अन्य विविध कामहरू गर्ने ।

७. युरोप तथा अमेरिका महाशाखा

१. युरोप तथा अमेरिकी मुलुकहरू एवम् युरोपियन युनियनसँग द्विपक्षीय कूटनीतिक सम्बन्ध विकास र विस्तार गर्न क्रियाशील रहने ।

२. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका राष्ट्र एवम् संस्थाहरूसँग द्विपक्षीय उच्चस्तरका भ्रमण तथा वार्ताहरूसम्बन्धी कार्य गर्ने ।

३. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका राष्ट्र एवम् संस्थाहरूको परिचय (Brief), नेपालसँगको द्विपक्षीय सम्बन्ध (Bilateral Relations), तथ्याङ्कतालिका (Fact Sheet) आदि तयार/अद्यावधिक गर्ने।

४. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका राष्ट्र एवम् संस्थाहरूको परराष्ट्र नीतिको अध्ययन गरी नेपालको रणनीति तयार/अद्यावधिक गर्ने ।

५. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका राष्ट्रहरूसँग नेपालको व्यापार, लगानी तथा पर्यटन प्रवर्द्धन गर्नका लागि नेपालका सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गरी आवश्यक भूमिका निर्वाह गर्ने।

६. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका राष्ट्रहरूमा रहेका नेपालीहरूको हक हितलाई संवर्द्धन तथा प्रवर्द्धन गर्नका लागि आवश्यक पहल गर्ने।

७. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूमा घटेका महत्त्वपूर्ण घटनाहरूको नियमित रूपले विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने।

८. नेपालसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना नभएका महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत पर्ने मुलुकहरूसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना गर्न पहल गर्ने।

९. युरोप तथा अमेरिकी मुलुकहरू एवम् युरोपियन युनियनसँग कूटनीतिक माध्यमद्वारा आवश्यक समन्वय गरी अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको हित प्रवर्द्धनको वातावरण सिर्जना गर्ने एवम् नेपालको छवि अभिवृद्धि गर्ने।

१०. वैदेशिक रोजगारलाई अभिवृद्धि गर्ने र तत्सम्बन्धमा पर्ने समस्या निराकरणका लागि विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू, नेपालमा रहेका ती देशका कूटनीतिक नियोगहरू र सरोकारवाला निकायहरूसँग संवाद र समन्वयसम्बन्धी कार्य गर्ने ।

११. आफ्नो कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका विषयमा भाषण, वक्तव्य, प्रेस विज्ञप्ति, वार्ताका बुँदाहरू (Talking Points), वार्ताको अभिलेख (Records of Talks) लगायतका दस्तावेज तयार गर्ने।

१२. युरोप तथा अमेरिकी मुलुकहरू एवम् युरोपियन युनियनसँग हुने नेपालका विभिन्न तह र निकायका बैठकहरूको संयोजन तथा समन्वय गर्ने र छलफल भएका विषयवस्तुको अभिलेखीकरण गर्ने ।

१३. नेपालको आर्थिक विकासका लागि युरोप तथा अमेरिकी मुलुकहरू एवम् युरोपियन युनियनसँग वैदेशिक रोजगार, व्यापार, वैदेशिक लगानी, पर्यटनजस्ता उच्च प्रतिफलका क्षेत्र पहिल्याउने र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सन्धि, सम्झौता र समझदारीसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।

१४. नेपालमा राजदूतावास/कूटनीतिक नियोग नरहेका महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूका राजदूतावास/कूटनीतिक नियोग नेपालमा स्थापना गर्न प्रयत्न गर्ने।

१५. नेपाली राजदूतावास/नियोग नभएका महाशाखाका कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूमा आवश्यकताका आधारमा नेपाली राजदूतावास/नियोग स्थापना गर्न पहल गर्ने।

१६. नेपाल र महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूबीच जनस्तरको सम्बन्ध अभिवृद्धि गर्ने कार्यहरू सम्पादन गर्ने।

१७. अन्य निर्दिष्ट कार्यहरू गर्ने ।

८. संयुक्त राष्ट्रसङ्घ, अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ सङ्गठन तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानून महाशाखा

१. संयुक्त राष्ट्रसङ्घ तथा नेपाल सदस्य रहेका संयुक्त राष्ट्रसङ्घका विशिष्टीकृत निकायहरूको बहुपक्षीय कूटनीति तथा विश्व मामिलाका विषयहरूमा अवधारणापत्र तयार गर्ने/अद्यावधिक गर्ने ।

२. अन्तर्राष्ट्रिय चासो र महत्त्वका समसामयिक विषयहरूमा नेपाल सरकारको दृष्टिकोण तथा आवश्यकताअनुसार आधिकारिक वक्तव्य तयार गर्ने ।

३. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका निकायहरू तथा विषयमा संक्षिप्त विवरण (Brief) तथा तथ्याङ्कतालिका (Fact Sheet) तयार गर्ने र ती निकाय तथा विषयको सन्दर्भमा विकसित घटनाक्रमहरूको नियमित अनुगमन गरी विश्लेषणसहित प्रतिवेदन तयार पार्ने कार्य गर्ने ।

४. संयुक्त राष्ट्रसङ्घको महासभा तथा यसका विशिष्टीकृत निकायहरूको सभा, सम्मेलन, बैठक आदिमा भाग लिन सारभूत तयारी गर्ने एवम् सहभागिता जनाउने ।

५. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका सङ्घ सङ्गठन र कूटनीतिक उन्मुक्तिका विषयमा नेपाल सरकारका अन्य निकायहरूलाई आवश्यक परामर्श दिने ।

६. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घसंस्थाहरूको बैठक, सभा, सम्मेलन आदिमा नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायसमेतसँग समन्वय गरी प्रतिनिधित्व गर्ने ।

७. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका बहुपक्षीय निकायहरूसँगको सम्बन्धका बारेमा संक्षिप्त विवरण अद्यावधिक गर्ने।

८. निशस्त्रीकरणसम्बन्धी विषयहरूमा नेपालको आधिकारिक धारणा तयार गर्ने सन्दर्भमा National Authority of Disarmament Affairs को संयोजन गर्ने ।

९. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका निकायहरूमा भएका र हुने महत्त्वपूर्ण कार्यहरूको नियमित अनुगमन गर्ने र विकसित घटनाक्रमको विश्लेषणात्मक अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने ।

१०. राष्ट्रप्रमुख, सरकारप्रमुख, परराष्ट्रमन्त्रीलगायतका विशिष्ट व्यक्तिहरूले भाग लिने अन्तर्राष्ट्रिय सभा, सम्मेलन, गोष्ठी, बैठक आदिमा दिइने भाषण, सम्बोधन र वक्तव्यहरू आवश्यकताअनुसार तयार पार्ने।

११. नेपाल सदस्य नभएका संयुक्त राष्ट्रसङ्घका निकायहरूको सदस्यता लिन पहल गर्ने र ती निकायहरूसँग सम्बन्ध विकास गर्ने ।

१२. संयुक्त राष्ट्रसङ्घको शान्ति स्थापना अभियान (Peacekeeping Operations) मा नेपालको सहभागितासम्बन्धी समन्वयात्मक कार्य गर्ने ।
१३. शरणार्थीसम्बन्धी विषयमा आवश्यक समन्वय र सहजीकरणका कार्य गर्ने ।
१४. महाशाखाको कार्यक्षेत्र सम्बन्धित उच्चस्तरीय भ्रमणहरूको व्यवस्थापन/समन्वय गर्ने ।
१५. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको छविलाई अभिवृद्धि गर्न जोड दिने ।
१६. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका सङ्घसंस्थाहरूसँग कूटनीतिक माध्यमद्वारा सम्पर्क र समन्वय गरी नेपालको हित प्रवर्द्धनको वातावरण सिर्जना गर्ने ।
१७. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका विषयमा भाषण, वक्तव्य, प्रेस विज्ञप्ति, वार्ताका बुँदाहरू (Talking Points), वार्ताको अभिलेख (Records of Talks) लगायतका दस्तावेज तयार गर्ने।
१८. संयुक्त राष्ट्रसङ्घ मानवअधिकार परिषद्को विभिन्न निकायहरूबाट नेपालको मानव अधिकार स्थितिका बारेमा उठाइएका मुद्दाहरूको सम्बन्धमा नेपाल सरकारको आधिकारिक धारणा/प्रतिक्रिया सम्बद्ध सबै सरकारी निकायहरूको समन्वयमा तयार गर्न आवश्यक कार्य गर्ने।
१९. नेपाल पक्ष भएका महासन्धि/अभिसन्धिहरूको कार्यान्वयन स्थितिको सम्बन्धमा आवधिक राष्ट्रिय प्रतिवेदन तयार गर्ने सिलसिलामा समन्वय गर्ने र सम्बद्ध सरकारी निकायहरूलाई आवश्यक राय परामर्श दिने।
२०. नेपालसँग सरोकार राख्ने सार्वजनिक वा निजी अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको प्रश्नमा राय परामर्श दिने ।
२१. नेपाल सरकार वा नेपाल राज्य पक्ष भएको द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय करारको पालना तथा पूरा गर्नुपर्ने दायित्वका सम्बन्धमा राय परामर्श दिने ।
२२. अन्तर्राष्ट्रिय कानूनसँग सम्बन्धित राष्ट्रिय, क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सभा, सम्मेलन, गोष्ठी, कार्यशाला आदिमा नेपालको प्रतिनिधित्व गर्नुको साथै नीतिगत विषयको सम्बन्धमा आवश्यक कार्य गर्ने तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको सम्बन्धमा परिआएका अन्य कार्य गर्ने ।
२३. असंलग्न आन्दोलनका विभिन्न विषयहरूमा अवधारणापत्र तयार गर्ने र अद्यावधिक गर्ने ।
२४. असंलग्न आन्दोलनका शिखर सम्मेलन, मन्त्रीस्तरीय सम्मेलन र अन्य महत्त्वपूर्ण बैठकहरूमा भाग लिने, नेपालको अवधारणा प्रस्तुत गर्ने ।
२५. नेपाल सदस्य रहेका विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घसंस्थाहरूको बैठक, सभा, सम्मेलन आदिमा नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायसमेतसँग समन्वय गरी प्रतिनिधित्व गर्ने।
२६. संयुक्त राष्ट्रसङ्घ, यसका विशिष्टीकृत अङ्गहरू, कोष तथा अन्तर्राष्ट्रिय सन्धिद्वारा बनेका अङ्गहरूमा हुने निर्वाचनमा नेपालको लागि समर्थन जुटाउन पहल गर्ने तथा अन्य राष्ट्रलाई समर्थन गर्ने विषयमा अन्य मन्त्रालय एवम् सम्बन्धित नेपाली राजदूतावासहरूसँग समन्वय गरी निर्णयका लागि पेश गर्ने ।
२७. संयुक्त राष्ट्रसङ्घ, नेपाल सदस्य भएका संयुक्त राष्ट्रसङ्घका विशिष्टीकृत एजेन्सीहरू तथा अन्तर्राष्ट्रिय एवम् क्षेत्रीय संस्थाहरूलाई बुझाउनुपर्ने सदस्यता शुल्क भुक्तानी गर्न नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्ने ।
२८. परराष्ट्र मन्त्रालयसँग सम्झौता गरी नेपालमा क्षेत्रीय कार्यालय स्थापना गरेर काम गरिरहेका अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाको सम्झौता नवीकरणसम्बन्धी कार्य तथा त्यस्ता संस्थामा काम गर्ने विदेशी नागरिकहरूलाई भिसा सिफारिस गर्नेसम्बन्धी कार्य सम्पादन गर्ने ।
२९. अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाको सहजीकरण समिति र केन्द्रीय सल्लाहकार समितिको बैठकमा भाग लिई परराष्ट्र मन्त्रालयको तर्फबाट धारणाहरू प्रस्तुत गर्ने ।

३०. संयुक्त राष्ट्रसङ्घ, अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घसङ्गठन तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानून महाशाखाबाट सम्पादन हुने कार्यसँग सम्बन्धित विषयमा कुनै गैरसरकारी सङ्घसंस्था दर्ता गर्न राय परामर्श माग भई आएमा राय परामर्श दिने।

३१. जलवायु परिवर्तन, दिगो विकास, सहस्राब्दी विकासका लक्ष्य, अति कमविकसित तथा भूपरिवेष्ठित राष्ट्रहरूसँग सम्बन्धित विषयमा संयुक्त राष्ट्रसङ्घ एवम् अन्य सरोकारवाला निकाय र नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्ने ।

९. क्षेत्रीय सङ्गठन महाशाखा

१. यस महाशाखा अन्तर्गतका क्षेत्रीय/उपक्षेत्रीय सङ्गठनहरूका लागि नेपालको राष्ट्रिय सम्पर्कबिन्दु (National Focal Point) का रूपमा परराष्ट्र मन्त्रालय रहेकाले क्षेत्रीय सहयोगसम्बन्धी नेपाल सरकारको सोच, दृष्टिकोण, नीति, रणनीति, योजना र कार्यक्रम आदि तर्जुमा गर्ने ।

२. यी क्षेत्रीय सङ्गठनका शिखर सम्मेलनहरू, मन्त्रीस्तरीय बैठकहरू, सचिवस्तरीय बैठकहरू तथा अन्य विभिन्नस्तरका बैठकहरूको तयारी, सहभागिता, प्रतिवेदन (Reporting), अनुगमनसम्बन्धी कामहरू गर्ने । ती बैठकहरूमा नेपालले प्रस्तुत गर्ने धारणा, वक्तव्य र सम्बोधनलगायतका सारभूत कामहरू गर्ने तथा नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गराउने ।

३. नेपालले क्षेत्रीय सङ्गठनहरूको अध्यक्षता ग्रहण गरेको अवस्थामा सिर्जना हुने थप कार्यहरू गर्ने ।

४. क्षेत्रीय सङ्गठनहरूका सचिवालयहरू, विशिष्टीकृत संस्थाहरू, क्षेत्रीय केन्द्रहरूलगायतका अन्य संरचनाका साथै प्राविधिक समिति, कार्यसमूहलगायतका संयन्त्रहरू र नेपाल सरकारका सम्पर्कबिन्दुहरूबीचको समन्वयको व्यवस्था मिलाउने ।

५. महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका सङ्गठनहरूको क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन नीति र कूटनीतिक उन्मुक्तिका विषयमा नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायहरूलाई आवश्यक परामर्श दिने।

६. क्षेत्रीय सङ्गठनहरूका सचिवालयहरू, सम्बद्ध संस्थाहरू र सदस्य राष्ट्रहरूसँग नेपालको तर्फबाट गरिने पत्राचारहरू, सञ्चार तथा सम्पर्कसम्बन्धी काम गर्ने ।

७. क्षेत्रीय सहयोग र सहकार्य अभिवृद्धिका लागि महाशाखाको कार्यक्षेत्रका क्षेत्रीय/उपक्षेत्रीय सङ्गठन सँगको नेपालको सम्बन्ध सुदृढीकरण गर्नेतर्फ आवश्यक कार्यहरू गर्ने ।

८. क्षेत्रीय सङ्गठनहरूको वार्षिक कार्यतालिकाअनुसार नेपालको तर्फबाट सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यहरू कार्यान्वयन गराउने र अनुगमन गर्ने ।

९. सार्क सचिवालयको आतिथेय राष्ट्र (Host Country) को हैसियतमा गर्नुपर्ने कार्यहरू गर्ने ।

१०. उल्लिखित क्षेत्रीय सङ्गठनहरूको सहयोगका क्षेत्रहरूअन्तर्गत रहेका विभिन्न प्राविधिक समिति तथा कार्यसमूहका बैठक, कार्यक्रम तथा क्रियाकलापमा नेपालको सहभागिता सुनिश्चित गरी ती क्रियाकलापका माध्यमबाट राष्ट्रिय हितको अधिकतम प्रवर्द्धनका लागि काम गर्ने ।

११. क्षेत्रीय सङ्गठनहरूको क्रियाकलापहरूमा नेपालको सहभागिताका लागि आवश्यक पर्ने बजेट तर्जुमा गर्ने। नेपालले ती निकायहरूलाई बुझाउनुपर्ने वित्तीय योगदानसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

१२. महाशाखाअन्तर्गतका क्षेत्रीय सङ्गठनहरूसम्बन्धी महासन्धि, अभिसन्धि, सन्धि/सम्झौताहरूलाई नेपालको राष्ट्रिय हित प्रवर्द्धन हुने गरी कार्यान्वयनको व्यवस्था मिलाउने, त्यसको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन तयार गर्ने ।

१३. यी क्षेत्रीय सङ्गठनहरूका सहयोगका क्षेत्रहरूअन्तर्गत नेपाललाई उपलब्ध हुनसक्ने प्राविधिक सहयोग तथा क्षमता अभिवृद्धिका लागि प्रयत्न गर्ने।

१४. महाशाखाको कार्यक्षेत्रमा पर्ने क्षेत्रीय सङ्गठनहरूसम्बन्धी महासन्धि/अभिसन्धि/सन्धि/सम्झौताहरूको अवधारणापत्र तयार गर्ने, वार्ता गर्ने (negotiation), हस्ताक्षर गर्ने र अनुमोदन (ratification) गर्ने लगायतका कामहरू सम्बन्धित मन्त्रालयहरूसँगको समन्वयमा गर्ने।

१५. क्षेत्रीय सङ्गठनहरूसम्बन्धी महासन्धि/अभिसन्धि/सन्धि/सम्झौताहरू, निर्णयहरूलगायतका दस्ताबेजहरूको अभिलेखीकरण (Record) गर्ने।

१६. क्षेत्रीय सहयोगका संस्थाहरूबाट उपलब्ध हुनसक्ने सहयोग तथा सहकार्यका लागि चाल्नुपर्ने कदमका बारेमा नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायहरूलाई सल्लाह, सुझाव तथा आवश्यक सहयोग प्रदान गर्ने।

१७. नेपाल तथा विदेशका बौद्धिक वर्ग (Think Tank), अनुसन्धान निकायहरू (Research Institutions), सञ्चारमाध्यम (Media) मार्फत क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन सम्बन्धमा नेपालको धारणा व्यक्त गर्ने, गराउने ।

१८. क्षेत्रीय सहयोग सङ्गठनहरूसम्बन्धी प्रकाशन र प्रचारप्रसारका कामहरू गर्ने, गराउने ।

१९. महाशाखाअन्तर्गत पर्ने क्षेत्रीय सङ्गठनहरूसँग सम्बन्धित अन्य कार्यहरू गर्ने ।

२०. उल्लिखित क्षेत्रीय संस्थाहरूबाहेकका अन्य क्षेत्रीय सङ्गठनहरूसम्बन्धी कार्यहरूसमेत गर्ने ।

१०. नीति, योजना, विकास कूटनीति तथा विदेशमा रहेका नेपालीसम्बन्धी महाशाखा

१. नेपाल सरकारको नीति योजना, कार्यक्रम तथा निर्देशनबमोजिम परराष्ट्र मन्त्रालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूबाट कार्यान्वयन हुनुपर्ने नीति तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन/सञ्चालन गर्न योजना तर्जुमा गर्ने।

२. परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग तथा कार्यालय एवम् विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूबाट सम्पादन भएका मुख्यमुख्य कामहरूको मासिक, अर्धवार्षिक र वार्षिक प्रगति विवरण प्राप्त गरी समीक्षा गर्ने तथा आवश्यकतानुसार अन्तर्गतका विभाग, कार्यालय र नियोगहरूलाई पृष्ठपोषण उपलब्ध गराउने।

३. परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग तथा कार्यालय एवम् विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूको नीति, योजना तथा प्रगति सम्बन्धमा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, राष्ट्रिय योजना आयोगलगायतका निकायहरूसँग सम्पर्क एकाइको रूपमा काम गर्ने।

४. परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरूको आवधिक समीक्षा गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने ।

५. परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा शासकीय सुधार, विद्युतीय शासन प्रणाली (e-gover nance), सूचना प्रविधि आदिसँग सम्बन्धित योजना तथा समन्वयसम्बन्धी कार्य गर्ने ।

६. परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको सार्वजनिक सेवा प्रवाह, कार्यसँस्कृति तथा कार्यप्रणालीसम्बन्धी अध्ययन गरी सुधारका लागि सिफारिस गर्ने ।

७. नेपालको परराष्ट्र सेवाको प्रभावकारी सञ्चालनको लागि आवश्यक योजना तर्जुमा गर्ने र समयसमयमा अनुगमन र मूल्याङ्कन गरी सुझाव पेश गर्ने । साथै, परराष्ट्र सेवा र परराष्ट्र मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ऐन, नियमको तर्जुमा तथा संशोधनका लागि आवश्यक कार्य र समन्वय गर्ने।

८. नेपालको परराष्ट्र सम्बन्धको इतिहास, विकासक्रम र विस्तार सम्बन्धमा अध्ययन र अनुसन्धान गर्ने, गराउने ।

९. नेपालको परराष्ट्र नीति, कूटनीति, क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध एवम् अन्तर्राष्ट्रिय कूटनीति, अन्तर्राष्ट्रिय कानून र अन्तर्राष्ट्रिय राजनीतिसम्बन्धी नेपालका विद्वान, प्राध्यापक एवम् कूटनीतिज्ञहरूबाट कृति, आलेख एवम् कार्यपत्र तयार गर्न लगाई प्रस्तुतीकरण एवम् प्रकाशन गर्ने, गराउने ।

१०. परराष्ट्र मन्त्रालयका अधिकृत एवम् कर्मचारीहरूलाई नेपालको परराष्ट्र नीति, कूटनीति तथा क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, अन्तर्राष्ट्रिय राजनीति र अन्तर्राष्ट्रिय कानूनका विषयमा खोज, शोध, अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रकाशन गर्न प्रोत्साहन तथा सहयोग गर्ने ।

११. परराष्ट्र मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका विभाग तथा नियोगहरूमा नेपालको परराष्ट्र नीति, कूटनीति एवम् अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, अन्तर्राष्ट्रिय कानून, अन्तर्राष्ट्रिय राजनीतिलगायतका नेपाली तथा विदेशी पुस्तक-पुस्तिका, पत्रपत्रिका र स्रोतसामग्री सङ्ग्रहित पुस्तकालय सञ्चालनमा सहयोग गर्ने।

१२. अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, अन्तर्राष्ट्रिय राजनीति, परराष्ट्र नीति, कूटनीति तथा अर्थनीति, सामरिक विषय, सुरक्षालगायत परराष्ट्र मामिलासँग सम्बन्धित विषयहरूमा अध्ययन/अनुसन्धान गर्ने राष्ट्रिय एवम् अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरू (प्रदेशस्तरमा स्थापितसमेत) सँग सम्पर्क र सम्बन्ध कायम गर्ने ।

१३. नेपालको परराष्ट्र नीति तर्जुमा, कार्यान्वयनको अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने तथा नेपालको राष्ट्रिय हितको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय परिस्थितिको विश्लेषण गरी सुझाव पेश गर्ने।

१४. वैदेशिक रोजगारीमा जाने नेपालीका समस्या समाधानका लागि परराष्ट्र मन्त्रालयका महाशाखाहरू, विदेशस्थित नेपाली कूटनीतिक नियोगहरू, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय, सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गरी समस्या समाधानको व्यवस्था मिलाउने ।

१५. वैदेशिक रोजगारीलाई थप सुरक्षित, व्यवस्थित र मर्यादित बनाउन पहल गर्ने ।

१६. वैदेशिक रोजगारीका नयाँ क्षेत्रहरूको पहिचान गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने ।

१७. वैदेशिक रोजगारीमा जाने/गएका नेपालीहरूको हक, हित र कल्याण अभिवृद्धि गर्न तथा समस्या समाधान गर्नका लागि विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू तथा नेपालमा रहेका सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गर्ने ।

१८. ठूलो संख्यामा नेपाली नागरिकहरू रोजगारीमा रहेका मित्रराष्ट्रहरूको आर्थिक र सामाजिक विकासका प्रक्रियाको नियमित अध्ययन गर्ने ।

१९. वैदेशिक रोजगारीमा गएका श्रमिकले दुर्घटना, अङ्गभङ्ग, मृत्यु आदिका कारण पाउने क्षतिपूर्ति रकम उपलब्ध गराउने तथा अन्य कल्याणसम्बन्धी कार्यहरूलाई छिटोछरितो बनाउन कन्सुलर सेवा विभागसँग समन्वय गरी कार्य गर्ने ।

२०. परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग, कार्यालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूको भौतिक पूर्वाधार, कार्यप्रणाली, साधनस्रोत आदिको बारेमा नियमित रूपमा अनुगमन गर्ने।

२१. परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग, कार्यालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूबाट सम्पादन भैरहेका कार्यहरूको सम्बन्धित महाशाखाहरूसँग समन्वय गरी नियमित अनुगमन र मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा आवश्यक सुझाव तथा निर्देशन दिने।

२२. आर्थिक कूटनीतिका विभिन्न क्षेत्रहरू (जस्तै विदेशी लगानी, व्यापार तथा पर्यटन प्रवर्द्धन, वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन, प्रविधि हस्तान्तरण, जलवायु परिवर्तन, साँस्कृतिक प्रवर्द्धन, वैदेशिक सहायता व्यवस्थापन आदि) मा नेपाल सरकारले अपनाउनुपर्ने नीति, रणनीति, योजना र कार्यक्रम तयार गर्ने र त्यस्ता कार्यक्रमहरूको समन्वय, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने।

२३. आर्थिक कूटनीतिको कार्यान्वयनका विषयमा नेपाल सरकारका विभिन्न मन्त्रालय, निकाय र निजी क्षेत्र तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू एवम् अन्य सरोकारवाला निकायहरूसँग छलफल, अन्तरक्रिया, संयोजन तथा समन्वय गर्ने ।

२४. विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूबाट वार्षिक रूपमा सञ्चालन गर्ने आर्थिक कूटनीति प्रर्वद्धनका कार्यक्रमहरू माग गर्ने, ती कार्यक्रमहरूको आधारमा आवश्यक वार्षिक बजेट विनियोजन तथा निकासाको व्यवस्था गर्ने ।

२५. राष्ट्रिय आर्थिक नीतिहरूलाई परराष्ट्र नीतिका लक्ष्य तथा रणनीतिमा समन्वयीकरण गर्न सहयोग गर्ने ।

२६. आर्थिक कूटनीतिका कार्यक्रमको योजना तथा तर्जुमामा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूलाई आवश्यक सहयोग एवम् सल्लाह उपलब्ध गराउने ।

२७. आर्थिक कूटनीतिको प्रभावकारी परिचालनका लागि सम्भाव्य क्षेत्रहरू, कार्यक्रम सञ्चालनका लागि लक्षित वर्ग तथा स्थानहरूको पहिचान गर्ने ।

२८. मन्त्रालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूबाट सञ्चालन भएका वार्षिक कार्यक्रमको समीक्षा गरी नियोग तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरूलाई पृष्ठपोषण उपलब्ध गराउने ।

२९. आर्थिक कूटनीति प्रवर्द्धनका लागि कार्यक्रमहरू तयार गरी विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू, विषयगत मन्त्रालय र निजी क्षेत्रसमेतको सहभागितामा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाउने र उनीहरूको सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने।

३०. आर्थिक कूटनीति, योजना, व्यवस्थापन, अनुगमन र मूल्याङ्कनजस्ता विषयहरूमा सरोकारवाला निकायहरूको सहभागितामा आवश्यकताअनुसार बैठक, कार्यशाला, सभा, गोष्ठी आदि आयोजना गर्ने।

३१. विदेशमा रहेका नेपालीहरूको नेपालप्रतिको सामीप्य अभिवृद्धि गरी उनीहरूको ज्ञान, सीप र पुँजीलाई नेपालको सर्वाङ्गीण विकासमा परिचालन गर्न आवश्यक नीति, रणनीति तथा योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने, गराउने।

३२. विदेशमा रहेका नेपालीहरूको सम्पर्कबिन्दुको रूपमा काम गर्ने ।

३३. गैरआवासीय नेपाली परिचयपत्र जारी गर्ने र सोको अभिलेख राख्ने ।

३४. विदेशमा बस्ने नेपालीहरूसँग सम्बन्धित सङ्घसंस्थाहरूसँग सम्पर्क तथा सम्बन्ध कायम गर्ने।

३५. विदेशमा रहेका नेपालीहरूलाई प्रदान गर्ने सेवासुविधा सम्बन्धमा नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायहरू र विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूसँग आवश्यक समन्वय गर्ने ।

३६. विदेशमा रहेका नेपालीहरूलाई नेपालको आर्थिक कूटनीतिको महत्त्वपूर्ण अङ्गको रूपमा परिचालन गर्ने।

३७. गैरआवासीय नेपालीसम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा गैरआवासीय नेपालीसम्बन्धी नियमावली, २०६६ अनुरूप अन्य कार्यहरू गर्ने ।

३८. विदेशमा रहेका नेपालीहरूको हकहितको संरक्षण गर्नको लागि आवश्यक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गराउने।

मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायका कामहरू:

क) राहदानी विभाग:

राहदानी विभागका काम, कर्तव्य र अधिकार एवं पछिल्ला गतिविधिहरूबारे सो विभागको वेबसाइट: http://nepalpassport.gov.np/ मा हेर्न सकिने छ ।

ख) कन्सुलर सेवा विभाग:

कन्सुलर सेवा विभागका काम, कर्तव्य र अधिकार एवं पछिल्ला गतिविधिहरूबारे विस्तृतरूपमा सो विभागको वेबसाइट: https://nepalconsular.gov.np/np/ मा हेर्न सकिने छ ।

ग) सम्पर्क कार्यालय वीरगञ्ज:

वीरगञ्जस्थित भारतीय महावाणिज्यदूतावाससँग सम्पर्क र समन्वय गर्ने, भारतीय सीमावर्ती प्रशासनसँगको समन्वयमा नेपालको आर्थिक र सामाजिक विकासमा दुई देशबीच हुनसक्ने सहयोग विस्तार एवम् आफ्नो क्षेत्राधिकारअन्तर्गत रही कूटनीतिक अनुगमन गर्ने र सोको प्रतिवेदन मन्त्रालयलाई दिने जिम्मेवारी प्रदान गरी नेपाल सरकारले यस कार्यालयको स्थापना गरेको हो ।

घ) परराष्ट्र मामिला अध्ययन प्रतिष्ठान:

नेपालको परराष्ट्र नीति, परराष्ट्र सम्बन्ध र कूटनीतिका बारेमा मन्त्रालयलाई सुझाव र सल्लाह दिने, समसामयिक विषयमा सेमिनार, तालीम र प्रशिक्षण आदि सञ्चालन गर्ने, अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने एवम् परराष्ट्र सम्बन्ध र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विषयक प्रकाशनहरू गर्ने उद्देश्यले विकास समिति ऐन, २०१३ बमोजिम नेपाल सरकारले सन् १९९३ मा परराष्ट्र मामिला अध्ययन प्रतिष्ठानको स्थापना गरेको हो । यस प्रतिष्ठानले नेपालको परराष्ट्र नीति र तत्सम्बन्धी विषयलाई प्राज्ञिक छलफल र विश्लेषण गर्न र नेपाल सरकार र परराष्ट्र मन्त्रालयलाई यस सम्बन्धमा पृष्ठपोषण गर्ने काममा महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ ।

ङ) विदेशस्थित विभिन्न नेपाली नियोगहरू:

विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूले नेपालको राष्ट्रिय हित प्रवर्द्धन गर्ने र आवश्यकताअनुरूप Political, Social, Economic, Consular र NRN सम्बन्धी विभिन्न कार्यहरू गर्ने गर्दछन् । नियोगहरूको कार्यको स्वरूप, शैली र प्रक्रियामा केही भिन्नता रहे तापनि समष्टिमा नेपाली नियोगहरूले गर्ने मुख्य मुख्य कार्यहरू देहायबमोजिम रहेका छन्:

- दुई देशबीचको भौगोलिक, ऐतिहासिक, साँस्कृतिक, राजनीतिक, आर्थिक क्रियाकलापहरूका आधारमा कूटनीतिक सम्बन्धका कार्यहरू ।
- बहुपक्षीय सङ्गठन र क्षेत्रीय सङ्गठनमा नेपालको हित, विश्वशान्ति, आपसी सहयोगमा सञ्चालन हुने कार्यहरू ।
- नेपालको आर्थिक विकासमा सहयोग पुऱ्याउने आर्थिक कूटनीतिसम्बन्धी विभिन्न कार्यहरू ।
- नेपालीहरूलाई दिनुपर्ने सार्वजनिक सेवासम्बन्धी कार्यहरूलगायत कन्सुलर प्रकृतिका कार्यहरू ।
- गैरआवासीय नेपालीहरूले देशको हितमा पुऱ्याउनसक्ने सम्भाव्य क्षेत्रको पहिचान र उनीहरूलाई देशले दिएको सहुलियतसम्बन्धी जानकारी गराउने कार्यहरू ।

(नेपाली नियोगहरूसम्बन्धी विस्तृत जानकारी प्राप्त गर्नका लागि सम्बन्धित नियोगहरूको वेबसाइट बुँदा नं. ४ मा राखिएको छ।)

४) यस मन्त्रालयबाट प्रदान गरिने विभिन्न सेवाहरूः

मन्त्रालय र विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूले प्रदान गर्ने सेवाहरू तोकिएको आफ्नो कार्यक्षेत्रअनुसार रहेको छ । परराष्ट्र मन्त्रालय र यस मातहतका निकायहरूले प्रदान गर्ने सेवाहरू, सो सेवा प्रदान गर्ने शाखा र जिम्मेवार व्यक्ति, सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने समय एवम् दस्तुरसमेतको विवरण मन्त्रालय, विभाग र नियोगहरूको वेबसाइटमा प्रकाशित गरिएको छ ।

मुख्य मुख्य वेबसाइटहरूः

S. N	Name of the Institutions	Websites
1	Ministry of Foreign Affairs	www.mofa.gov.np
2	Department of Passports	www.nepalpassport.gov.np
3	Department of Consular Services	www.nepalconsular.gov.np
4	Embassy of Nepal, Australia	www.au.nepalembassy.gov.np
5	Embassy of Nepal, Bahrain	www.bh.nepalembassy.gov.np
6	Embassy of Nepal, Bangladesh	www.bd.nepalembassy.gov.np
7	Embassy of Nepal, Belgium	www.be.nepalembassy.gov.np
8	Embassy of Nepal, Brazil	www.br.nepalembassy.gov.np
9	Embassy of Nepal, Canada	www.ca.nepalembassy.gov.np
10	Embassy of Nepal, China	www.cn.nepalembassy.gov.np
11	Embassy of Nepal, Denmark	www.dk.nepalembassy.gov.np
12	Embassy of Nepal, Egypt	www.eg.nepalembassy.gov.np
13	Embassy of Nepal, France	www.fr.nepalembassy.gov.np
14	Embassy of Nepal, Germany	www.de.nepalembassy.gov.np
15	Embassy of Nepal, India	www. in.nepalembassy.gov.np
16	Embassy of Nepal, Israel	www.il.nepalembassy.gov.np
17	Embassy of Nepal, Japan	www.jp.nepalembassy.gov.np
18	Embassy of Nepal, Republic of Korea	www.kr.nepalembassy.gov.np
19	Embassy of Nepal, Kuwait	www.kw.nepalembassy.gov.np
20	Embassy of Nepal, Malaysia	www.my.nepalembassy.gov.np
21	Embassy of Nepal, Myanmar	www.mm.nepalembassy.gov.np
22	Embassy of Nepal, Oman	www.om.nepalembassy.gov.np
23	Embassy of Nepal, Pakistan	www.pk.nepalembassy.gov.np
24	Embassy of Nepal, Qatar	www.qa.nepalembassy.gov.np
25	Embassy of Nepal, Russian Federation	www.ru.nepalembassy.gov.np
26	Embassy of Nepal, Saudi Arabia	www.sa.nepalembassy.gov.np
27	Embassy of Nepal, South Africa	www.za.nepalembassy.gov.np
28	Embassy of Nepal, Sri Lanka	www.lk.nepalembassy.gov.np

29	Embassy of Nepal, Thailand	www.th.nepalembassy.gov.np
30	Embassy of Nepal, United Arab Emirates	www.ae.nepalembassy.gov.np
31	Embassy of Nepal, United Kingdom	www.uk.nepalembassy.gov.np
32	Embassy of Nepal, United States of America	www.us.nepalembassy.gov.np
33	Embassy of Nepal, Spain	www.sp.nepalembassy.gov.np
34	Permanent Mission of Nepal to The UN & Other Int'l Organizations, New York	www.nyc.nepalmission.gov.np
35	Permanent Mission of Nepal to The UN & Other Int'l Organizations, Geneva	www.gva.nepalmission.gov.np
36	Permanent Mission of Nepal to The UN & Other Int'l Organizations, Vienna	www.vie.nepalmission.gov.np
37	Consulate General of Nepal, Kolkata	www.ccu.nepalconsulate.gov.np
38	Consulate General of Nepal, Hong Kong	www.hkg.nepalconsulate.gov.np
39	Consulate General of Nepal, Lhasa	www.lxa.nepalconsulate.gov.np
40	Consulate General of Nepal, New York	www.nyc.nepalconsulate.gov.np
41	Consulate General of Nepal, Jeddah	www.jed.nepalconsulate.gov.np
42	Consulate General of Nepal, Guangzhou	www.can.nepalconsulate.gov.np
43	Consulate General of Nepal, Chengdu	https://ctu.nepalconsulate.gov.np/

५) सेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारीः

यससम्बन्धी जानकारी बुँदा नं. ४ मा दिइएको ।

६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधिः

यससम्बन्धी जानकारी बुँदा नं. ४ को सम्बन्धित वेबसाइटबाट प्राप्त गर्न सकिने छ ।

७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारीः

यस मन्त्रालयका प्रशासनिक निर्णयहरू सामान्यतया मन्त्रीस्तर र सचिवस्तरबाट हुने गरेका छन् । मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रसँग सम्बन्धित विषयमा आवश्यक नीतिगत एवम् अन्य निर्णयको हकमा मन्त्रालयले पेश गरेको प्रस्तावउपर नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदबाटै निर्णयहरू हुने गरेको छ ।

८) निर्णयउपर उजुरी सुन्ने अधिकारीः

यस मन्त्रालयको प्रशासनिक कार्यसम्पादनका सम्बन्धमा प्रशासन महाशाखाबाट भएका निर्णय र सूचना अधिकारीबाट भएको कामकारबाही उपरको उजुरी मन्त्रालयका सचिवबाट र अन्य उजुरीहरूको हकमा प्रचलित ऐन, नियममा तोकिएबमोजिम हुने गरेको छ ।

९) आ. व. २०७९।८० को प्रथम त्रैमासिक (श्रावण - आश्विन) मा परराष्ट्र मन्त्रालयअन्तर्गत सम्पादन भएका महत्त्वपूर्ण कार्यहरूः (क्रमागतः मिति अनुसार)

द्विपक्षीय सम्बन्धको विस्तार तथा सुदृढीकरणः

- नेपाल र मित्रराष्ट्र मोरक्कोका परराष्ट्र मन्त्रालयबीच स्थापना भएको Bilateral Consultation Mechanism को पहिलो बैठक २०७९ श्रावण ५-६ (२१-२२ जुलाई २०२२) मा मोरक्कोको रवातमा आयोजना भयो। परराष्ट्र सचिव श्री भरतराज पौड्यालले नेतृत्व गर्नुभएको उक्त बैठकमा द्विपक्षीय सम्बन्धका विविध विषय लगायत आपसी चासोका समसामयिक अन्तर्राष्ट्रिय विषयमा छलफल भएको थियो।

- चीनका State Councilor तथा परराष्ट्र मन्त्री H.E. Mr. Wang Yi को निमन्त्रणामा माननीय परराष्ट्र मन्त्री डा. नारायण खड्काले २०७९ श्रावण २४-२६ (९ देखि ११ अगष्ट २०२२) सम्म चीन भ्रमण गर्नुभयो। भ्रमणका अवसरमा नेपाल-चीन सहयोगका विविध क्षेत्रमा भएको प्रगतिको समिक्षा गर्नुका साथै सहयोग प्रवर्द्धन गर्ने विषयमा छलफल भएको थियो।
- नेपाल र अष्ट्रेलियाका परराष्ट्र मन्त्रालयहरूबीच स्थापना भएको द्विपक्षीय परामर्श संयन्त्रको दोस्रो बैठक २०७९ भाद्र १४ गते क्यानवेरामा सम्पन्न भयो। उक्त बैठकमा नेपाली प्रतिनिधिमण्डलको नेतृत्व परराष्ट्र सचिव श्री भरतराज पौड्यालले गर्नुभएको थियो। द्विपक्षीय परामर्श संयन्त्रको बैठकमा नेपाल-अष्ट्रेलिया द्विपक्षीय सम्बन्धको विविध विषयमा छलफल गर्दै शिक्षा, उर्जा, लगानी, व्यापार पर्यटन र प्रविधि हस्तान्तरण क्षेत्रमा आपसी सहयोगलाई अभिवृद्धि गर्ने सहमति भएको थियो। उक्त अवसरमा Cooperation on Water Resource Management विषयको समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर भएको थियो।
- माननीय परराष्ट्रमन्त्री डा. नारायण खड्काले फ्रान्सेली सिनेटर H.E Mr. Daniel Salmon को नेतृत्वमा नेपाल भ्रमणमा आएको नेपाल-फ्रान्स संसदीय मैत्री समूहको प्रतिनिधिमण्डलसँग २०७९ भाद्र २२ मा मन्त्रालयमा भेट गर्नुभयो। उक्त भेटका अवसरमा विकास सहायता व्यापार तथा लगानी जलवायु परिवर्तन लगायतका विषयमा छलफल भएको थियो।
- सम्माननीय सभामुख श्री अग्निप्रसाद सापकोटाज्यूको निमन्त्रणामा जनवादी गणतन्त्र चीनका National People’s Congress को Standing Committee का Chairman, H.E. Mr. Li Zhanshu ले २०७९ भाद्र २७-३० गते (१२-१५ सेप्टेम्बर २०२२) सम्म नेपालको औपचारिक भ्रमण गर्नुभयो।
- भारतका विदेश सचिव श्री विनय मोहन क्वात्राको मैत्रीपूर्ण निमन्त्रणामा परराष्ट्र सचिव श्री भरतराज पौड्याल २०७९ भाद्र २८ गते नयाँदिल्ली प्रस्थान गरी भाद्र २९ गते स्वदेश फर्कनुभयो। उक्त भ्रमणका अवसरमा परराष्ट्र सचिवहरूबीच द्विपक्षीय मामिलाका विविध विषयमा छलफल भयो।
- मित्रराष्ट्र पाकिस्तानमा आएको बाढीपैरोका कारण हुन गएको जनधनको क्षतिप्रति दु:ख व्यक्त गर्दै नेपाल सरकारले २०७९ भाद्र २८ गते विमान चार्टर गरी राहत सामग्री उपलब्ध गराएको थियो।
- माननीय परराष्ट्र मन्त्री डा. नारायण खड्का बेलायतकी महारानी Her Majesty Queen Elizabeth II को निधनमा २०७९ असोज १-५ (१७-२१ सेप्टेम्बर २०२२) मा लण्डनमा आयोजना भएको State Funeral मा सहभागी हुनुभयो।

संयुक्त राष्ट्रसङ्घ, बहुपक्षीय एवं क्षेत्रीय कूटनीतिः

- २०७९ भाद्र २८ देखि शुरू भएको संयुक्त राष्ट्र संघको ७७ औं महासभामा परराष्ट्र सचिव श्री भरतराज पौड्यालको नेतृत्वको प्रतिनिधिमण्डलले सहभागिता जनाएको थियो। “A watershed moment: transformative solutions to interlocking challenges” विषयमा आयोजना भएको General Debate सत्रमा परराष्ट्र सचिवले संबोधन गर्नुभएको थियो। साथै सोही अवसरमा आयोजना भएका अन्य उच्चस्तरीय बैठक र द्विपक्षीय भेटघाटका कार्यक्रमहरूमा समेत सहभागी हुनुभएको थियो। संयुक्त राष्ट्रसंघको ७७ औं महासभाको लागि नेपाल Vice-President पदमा निर्वाचित भएको छ।

आर्थिक कूटनीति:

- आर्थिक कूटनीति अन्तर्गत २०७९ साल भाद्र २० र २१ गते नेपालको पर्यटन क्षेत्रको प्रवर्द्धनमा केन्द्रित रहेर विदेशस्थित नेपाली नियोगहरु, संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, पर्यटन विभाग, अध्यागमन विभाग, नेपाल पर्यटन बोर्ड र पर्यटन व्यवसायमा संलग्न निजी क्षेत्र/संस्थाका प्रतिनिधिहरुको सहभागितामा भौतिक तथा भर्चुअल माध्यमबाट अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरियो। कार्यक्रममा नेपाललाई आकर्षक पर्यटकीय गन्तब्यको रूपमा प्रचार प्रसार गर्नमा नियोगहरूको भूमिका एवम् नियोगहरूबाट गरिएको अपेक्षा लगायतका विषय समेटेर नेपाल पर्यटन बोर्डबाट प्रस्तुतीकरण रहेको थियो भने विदेशस्थित नेपाली नियोगका प्रमुखहरुले नेपालको पर्यटन प्रवर्द्धन सम्बन्धमा स्थानीय व्यक्तिहरुले पर्यटनका लागि प्राथमिकतामा राखेका मुलुक तथा पर्यटकीय गतिविधिहरु तथा नेपालमा पर्यटकलाई आकर्षण गर्ने सरकारी तथा निजी निकायहरुले गर्नुपर्ने सहकार्य समन्वयलाई समेटेर धारणाहरु राख्नुभएको थियो।

१०) सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद:

- कार्यालय प्रमुख: श्री भरतराज पौड्याल, परराष्ट्र सचिव
- सूचना अधिकारी: श्री रीता धिताल, उपसचिव

११) ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची

क) राहदानी ऐन, २०७६

ख) विदेशी राज्य र कूटनीतिक प्रतिनिधिको सुविधा तथा उन्मुक्ति ऐन, २०२७

ग) गैर आवासीय नेपालीसम्बन्धी ऐन, २०६४

घ) गैर आवासीय नेपालीसम्बन्धी नियमावली, २०६६

ङ) राहदानी नियमावली, २०७७

च) राहदानी निर्देशिका, २०६७ (पहिलो संशोधन, २०७१ सहित)

छ) नेपाल परराष्ट्र सेवासम्बन्धी नियमहरू, २०६८

ज) अवैतनिक वाणिज्यदूतसम्बन्धी नियमावली, २०३९ (चौथो संशोधन, २०७४ सहित)

झ) कूटनीतिक आचारसंहिता, २०६८

ञ) आर्थिक कूटनीतिसम्बन्धी कार्यक्रम निर्देशिका, २०७१

ट) विदेशस्थित नेपाली नियोगमा काम गर्ने स्थानीय कर्मचारी व्यवस्थापनसम्बन्धी निर्देशिका, २०७२

ठ) परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग, कार्यालय तथा विदेशस्थित नेपाली कूटनीतिक नियोगहरूको बेरुजु फछ्र्यौट कार्यविधि, २०७२

ड) परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग, कार्यालय तथा विदेशस्थित नेपाली कूटनीतिक नियोगहरूको आन्तरिक नियन्त्रण कार्यप्रणाली निर्देशिका, २०७२

ढ) विदेशस्थित नेपाली नियोगको सार्वजनिक खरिद कार्यविधि, २०७३

ण) राजदूत नियुक्तिसम्बन्धी निर्देशिका, २०७५

१२) आर्थिक वर्ष २०७९।८० को विनियोजित बजेटसम्बन्धी अद्यावधिक विवरणः

सि.नं.	निकाय	शीर्षक	ब.उ.शी.नं.	वार्षिक बजेट (विनियोजित) (रु हजारमा)	आश्विन महिनासम्मको खर्च (रु हजारमा)
१	परराष्ट्र मन्त्रालय	चालु	३२६०००११३	४४६५००	३४८६.३३
२	परराष्ट्र मन्त्रालय	पुँजीगत	३२६०००११४	२८४५००	२४३
३	विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू	चालु	३२६०००१२३	३८७१०००	१४७१९५८
४	विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू	पुँजीगत	३२६०००१२४	२८५१००	-

१३) तोकिएबमोजिका अन्य विवरणः.....

१४) अघिल्लो आर्थिक वर्षमा मन्त्रालयले गरेको कार्यक्रमको विवरणः

यस सम्बन्धी विवरण बुँदा नं. ९ तथा मन्त्रालयको वार्षिक प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिने ।

१५) वेबसाइट भए सोको विवरणः

परराष्ट्र मन्त्रालयको वेबसाइटः **http://mofa.gov.np/**

ट्विटरः **http://twitter.com/MofaNepal/**

मन्त्रालय अन्तर्गतका अन्य निकायहरूको वेबसाइटको विवरण बुँदा नं. ४ मा उल्लेख गरिएको ।

१६) मन्त्रालयले प्राप्त गरेको वैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवम् प्राविधिक सहयोग र सम्झौतासम्बन्धी विवरणः

प्राप्त नभएको ।

१७) मन्त्रालयले सञ्चालन गरेको कार्यक्रम र सोको प्रगति प्रतिवेदनः

यस सम्बन्धी विवरण मन्त्रालयको वार्षिक प्रतिवेदन (Report on Nepal's Foreign Affairs) मा उल्लेख हुने । सो प्रतिवेदन मन्त्रालयको वेबसाइटमा राखिने ।

१८) मन्त्रालयले वर्गीकरण तथा संरक्षण गरेको सूचनाको नामावली र त्यस्ता सूचना संरक्षण गर्न तोकिएको समयावधिः.......

१९) यस मन्त्रालयमा परेका सूचना मागसम्बन्धी निवेदन र सोउपर सूचना दिइएको विवरण:

यस मन्त्रालयमा प्राप्त सूचना मागसम्बन्धी निवेदन उपर तदारुकताका साथ कार्यबाही गरी सम्बन्धितलाई यथाशीघ्र सूचना उपलब्ध गराउने गरिएको । साथै, ईमेल तथा टेलिफोनबाट समेत माग भए अनुरूप सूचना प्रवाह गर्ने गरिएको ।

२०) मन्त्रालय र यसअन्तर्गतका निकायहरूको सूचना प्रकाशन:

परराष्ट्र मन्त्रालय र यस मातहतका निकायहरूले महत्त्वपूर्ण सूचनाहरू मन्त्रालयको वार्षिक प्रतिवेदन र द्वैमासिक बुलेटिन तथा प्रेस रिलिज, पत्रकार सम्मेलन, प्रिन्ट मिडियाहरू एवम् आ-आफ्ना वेबसाइटमार्फत प्रकाशन गर्दै आएका छन् । सो सम्बन्धी विस्तृत जानकारी बुँदा नम्बर ४ मा दिइएका वेबसाइटहरूबाट लिन सकिन्छ ।